

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

18 de Veneficiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

qui natura tales sunt, & ad Thilbias & Thlasia, & ad alia genera spadonum pertinere ait, *Vlp. in l. spadonum, 128. de verbor. signific.* sunt autem huiusmodi, cuius testiculi sunt collisi vel contracti. Quare qui hoc ipsum procurant, homicidæ censentur: prohibent enim, ne possint homines generare, & ita generandi naturam iugulant. *¶ Tuber ¶ Nicæna Synodus 1. can. 1. qui seipsum incidit nulla necessitate morbi adactus, inter clericos ne recipiatur. Et apostolica Synodus, in can. apostolorum, ca. 21. & 22. ca. si quis absciderit, §. 5. dist. 1. apud Gratian. ne is, qui sibi vitilia amputavit, fiat clericus: quia sui homicida. Plura de Eunuchis & castratis iam diximus in tomo istius operis 2. c. 2. Ideo de eis nihil ultra adiciam. Statuit porro lex Ripuario, in legib. Ripuarie, tit. 6. §. 1. si quis ingenuus ingenuū castraverit, 200. solidis culpabilis iudicetur: aut si negaverit, cum 12. iuret. ¶ Circumcidere ¶ Iudæis tantum permittitur suæ religionis pueros, aliis aliove ex pœna legis eunuchos castigant, prohibitum, e. *Modest. in l. circumcidere, 11. ad leg. Corn. de sicar. Honorius & Theodosius, l. Iudæi, 15. de Iudæis, libr. 1. C. statuerunt, etiam Iudæos & bonorum proscriptioe & perpetuo exilio damnandos, quos constitisset Christianum circumcidisse, vel mandasse circumcidi. Permissum autem homines suæ religionis circumcidere, quia hos patiebantur Christiani cum sua lege vivere, l. 1. 2. & l. nullus, eod. libere: sicut & adhuc alicubi. ¶ Ex ¶ constitutione novella Iustiniani, qui eunuchos faciunt, & castrare aucti sunt, vel præsumserint, si viri sunt, si dem quod aliis fecerunt patiuntur, & si incolumes evaserint, bona eorum adducuntur fisco, & ipsi mittuntur in gypsum in perpetuum vitæ tempus. Si mulieres, afficiuntur supplicio, & bonis proscriptis in exilium mittuntur. *Novel. Iustin. 142. §. sancimus.* Eademque pœna damnati, qui mandata castrandi dederint, obtulerintve personas, vel qui inter fuerint, siuntque servi castrati liberi, §. porro, ead. *Novel. 142.* Leo Imperator pœnas quidem probavit, excepta talione mutilationis, *Non enim, inquit, quia is qui castravit, quasi refingere creaturam Dei ausus est in contumeliam creatoris, continuo vindicem id imitari & pariter refingere eorum est, in constit. Leon. Cæsar. constit. 60. πεινῆς τῶν εὐνοχῶν ἄπο τῶν πτωχῶν.***

De causis aliis ad Corneliam legem de Sicariis pertinentibus. Cap. 17.

1. Servus propria auctoritate ad bestias dare interdictum, & potestas necis adempta.
2. Occidere reos maleficii propria auctoritate non licet. Milites necantes quando rei homicidii, eod.
3. Naufragum capiens & constringens Cornelia de Sicariis plectitur.
4. Moris iudicium procurans, homicida.
5. Homicidarum damnatio & penitentia in foro penitentiali, & in foro contentioso ecclesiastico. Et num. 6. & 7.
7. Monasterium in panam.

Tenetur ¶ quoque lege Cornelia de sicariis, qui servum sine iudice ad bestias dederit, vendiderit, emitive eius rei causa. *Modest. in l. circumcidere, §. 1. ad leg. Corn. de sicar.* Nam lege Petronia & Senatusconsultis, ea potestas dominis adempta est, ne servos ad pugnandum contra bestias darent domini arbitrio suo, sine iudicis sententia, d. *l. circumcidere, §. fin.* Martianus ita dominos ea lege, vt cum bestis depugnent, servos vendere non posse, respondit, *l. domini, 42. de contrah. emt. P.* Cohibita enim illa potestas, antiquitus necis & vitæ in servos dominis data, neve supra modum etiam in servos liceret scire, l. 2. de iis qui sunt sui vel alieni iur. in §. 1. eod. apud Iustinia. statutum. Ille ¶ homicida etiam censetur, qui maleficum seu alterius criminis reum, propria auctoritate occiderit, nullam publicam habens potestatem, ca. qui cumque permittit, 23. q. fin. ca. ille gladium, 23. q. 4. hoc examinat Boerius in q. 83. num. 3. vel iussum eorum, qui habent gladii potestatem. Illi autem, qui hanc habent, vel exercere iussi sunt, vt milites, qui auctoritate ea vel hostes repellunt, vel ab iis supplicia repetunt, homicidæ non dicuntur, nec pœna sicariorum tenentur, c. de occidendis, & c. si non licet, 21. q. 5. ca. miles, eod. dum modo id exsequantur, non ratione propriæ vindictæ, vel sponte de nece aliorum gaudentes, sed vt obediât superioribus, vel vt iustam causam, quam inesse iuventibus arbitrantur, defendant. Alioquin enim, si tantum sponte sua dignos etiam morte occidant, rei sunt homicidii, c. cum minister, 23. q. 5. ¶ Qui ¶ naufragum suppresserit (sic enim legendum cum Budæo, non naufragum) legis Cornelie reus est, l. 3. §. pen. ad l. Cor. de sic. Solebant enim vt pyrææ, nau-

fragum vagantem capere, & vinculis ad opera constringere, vt ex Tranquillo in Augusto, constat. ¶ Qui ¶ operam dederit, vt falsum fieret iudicium, quo morte damnaretur reus, tenetur hac quoque lege, l. 1. ad l. Corn. de sic. in P. quia mortis causam dedit. ¶ Iure ¶ pontificio, quia ecclesia neminem sententia mortis puniat, c. in archiepiscopatu, de rapitor. c. clericis, c. 5. & c. sententiam, cap. 9. ne cler. vel mon. lib. 3. Decret. tit. 50. mitior videtur homicidarum pœna: & proinde in foro penitentiali, homicidæ episcopo imponitur penitentia 15. annorum, & depositio, & peregrinatio: presbytero, depositio, & 12. annorum penitentia, quorum tribus pane & aqua cibandus: diacono, decem, in hibita ad altiotem gradum promotione, c. si quis homicidum, 50. dist. In laicis, penitentia lepre annorum, c. si qua femina, ead. dist. Et si quis occasione accusationis, necis alicuius causa fuerit, quadraginta diebus, pane & aqua tantum reficiendus: postea, per septem annos penitere mandatur, c. accusasti, de accusation. ¶ In ¶ foro contentioso, ecclesiastica iurisdicção solet in maioribus criminibus reos clericos deponere, & suspendere a sacrorum ordinum & ministerii sacrosancti altaris tractatione, ca. at si clericis, ca. 4. §. si vero de ind. lib. 2. Decret. tit. 1. quod & in homicidio statutum, ca. cum non ab homine, de ind. c. inquisitionis, de accus. ¶ Ex ¶ constitutione ¶ Constantini Porphyrogenetæ, in 1. lib. sur. Orient. & const. Const. Porphy. tit. πεινῆς τῶν εὐνοχῶν φονεβῶν, canonica lege mitius agendo punitur etiam voluntarius homicida, exilio perpetuo a loco, in quo homicidium perpetratum fuerit, vt minuatur proximorum occisi dolor, aut monastica vita, cum bonorum ademptione, & post ecclesiasticam censuram. Verum bona non fisco adducuntur, sed illa primæ uxori defuncti pro dote & donatione propter nuptias, item & liberis eius triens datur. Habent & filii homicidæ quoque trientem, & monasterium, si quod ingrediuntur.

De Veneficiis. Cap. 18.

1. Veneficia ad legem Corneliam de sicariis pertinent. Venenum bonum, & malum quid.
2. Venenum non licet nec emere, nec vendere, nec habere impune, quibus.
3. Venenorum compositiones docentes reprobat. Et num. 4.
5. Veneficorum ratio quando primum Roma cepit haberi.
6. Veneficorum ultimum supplicium est.
7. Veneficia, quæ maritis parauerant, venenum a consanguineis iudicio senatus necata.
8. Veneficia necata a Galba Casare.
9. Acubus venenarii plures necari, & auctores damnati.
10. Tutor veneno occidens pupillum cruci affixus.
11. Veneficorum puniendorum Platonis lex, & aliorum. Et num. 12. 13. & 14.
15. Annulis antiqui venenum ferebant, quo quando voluissent, possent. mori. Et venenum quare Plinius laudavit.
16. Venenum presertaneum basilisci, & quomodo curetur.
17. Venenum parans vt exhibeat, si non effectu occiderit, num morte puniendus, & seq.
18. Veneficii reatus morte non exstinguitur rei. Et parricidii quis reneatur.
19. Veneficorum Wisigothorum lex, & pœne.

Lex ¶ Cornelia quoque de sicariis ad veneficia pertinet, §. item 1. lex Corn. de publ. ind. l. 1. ad leg. Corn. de sicar. l. prator edixit, 7. §. si dicatur homo, de iniur. P. & pœna eadem corriguntur. Venenum enim malum non nisi dolose propinari potest animo occidendi. Malum venenum dicunt Iuriconsulti, quia & bonum sit venenum, l. qui venenum, 236. de verbor. signific. l. 3. §. 1. ad l. Corn. de sicar. Gell. lib. 12. ca. 19. Vocatur namque venenum, quod pharmacum Græcis dicitur: quod & bonum & malum potest esse. Sic enim scribit Hom. *Odyss. 5.*

φάρμακον ποικίλον ἔσθλα μεμυμένα, πολλὰ θύλαξα.

Id est,

Pharmaca quidem multa bona mixta sunt, multa & amara. 2. ¶ Marcellus ¶ l. 3. cap. 5. legis Corn. de sicariis & veneficiis teneri tradit, Qui malum venenum necandi hominis causa fecerit, vel vendiderit, vel habuerit. Sic & Caius l. quod sepe, 35. §. 1. de contrahen. emt. in P. docet, Non licere habere, vel vendere, nec emere medicamenta androphona, non δυνάσθημα, vel deleteria, si per alterius materie adiectionem, vbi esse nō possint salubri. Nam mixtione possunt salubria fieri, vel antidoto esse, *Plin. lib. 20. c. 13. & lib. 24. c. 17. & lib. 25. c. 4.*

Et tunc quoque nec omnibus licet ea vel emere, vel habere, sed illis tantum, quibus fide publica iurato ratum permittitur, pharmacopolis nempe, & qui temperare nouerint, & usum. Si quidem & quæ imprudens bono sine nec malo animo, veluti ad conciliandam concipiendi potestatem, venenum dederit, & mulier eo mortua fuerit, alias Senatusconsulto relegata est, ob malum exemplum, l. 3. §. adiecit, versic. sed ex senatusconsulto, ad leg. Aquil. in P. Et pigmentarii si cui temere cicutam, salamandram, aconitum, buprestim, pytiocampas, mandragoram, aut vlcera menti causa dederint cantharides, poena tenentur legis Corneliae, d. l. 3. §. alio senatusconsulto, ad leg. Cor. de sicar. P. ¶ Reprehendit ¶ Galenus lib. 2. de antidot. tomo 3. Orpheum Theologum cognomine Horum, Mendosum, Heliodorum, Athenienses, Aratum, & alios, qui de compositione venenorum ausi sunt libros componere: existimans munus improbi hominis esse, hoc docere, & veluti improbos instruere & satis pronos ad malum ducentes. Additque, eodem auctores veritos, ne ob id publice punirentur, ab exordio suorum librorum, lectoribus suadere conatos, se neque perditis moribus esse, nec huiusmodi lethalia perficere, sed docuisse vitam. ¶ Narratque ¶ idem Galenus, idem libello de purg. medic. facult. quendam venenicum herbarium, cum aliquando iecur suillum deferret in suburbanum, in Thracibus Bythiniam incolentibus virgine ventre super herba quadam iecur deposuisse, quod aliquanto post cum sustulisset, & vidisset ex vniuerso lecinore sanguineos ritulos ad herbam confluere, ex hoc coniectura facta, sanguinem corpori detrahi posse putauit, quod expertus, multos exanimabat: de quo delatus ante populi magistratum, falsus est, se tamen nemini herbam demonstrasse professus, eam autem plurimam in his locis nasci damnatus tandem, vinctis oculis ad supplicium duci a magistratu iussus est, ne cui inter eundem herbam indicaret. ¶ Annotauit ¶ Liuus in 8. de veneficiis quaestione Romæ primum habitam anno 423. ab vrbe condita, cum similibus morbis, omnesque eodem euentu primores ciuitatis morerentur: compertumque fuisse matronas Romanas, infano quodam consilio, venenata quædam medicameta coxisse, & damnatas centum sexaginta duas. Decreta deinceps & provincia urbana inquirendi de veneficiis, qualem sortitus Q. Mutius in vrbe, & propius vrbe decem millia passuum, idem lib. 10. decad. 4. ¶ Lege ¶ Cornelia de sicariis, veneficiis vltimum supplicium propina impositum: potissimum si mors secuta fuerit, §. item lex Corn. de publ. iud. si quis aliquid, §. qui abortiois, de poen. in P. Nam & ea lege de sicariis tenetur, qui occidendi causa venenum dederit, l. 1. §. 1. ad leg. Corn. de sicar. Vtque plus est veneno, quam gladio occidere, l. 1. de male. & mathem. C. poena & maiore d. gni huius rei: nam & duplex crimen, & homicidium, & veneficium. Et fieri potest, vt ait Philo Iudæus lib. de specialib. legib. contra mæchos & libidinosos, vt inconsulto repentinove impetu perciti scelus admittant, qui hasta, fuste, faxo vel alio telo interierunt, vt videatur dimidiatum facinus, cui non accessit longa deliberatio: venefici autem sceleratissimi, polluti mente & manibus, per otium & in secessu dant operam malis damnatique artibus, captantes occasiones calamitatum inferendarum. Et refert, inquit Vlpianus in l. absentem, §. 5. si de poen. P. in maioribus delictis, consulto aliquid admittatur, an casu: & distinctio hac aut instam poenam eligere debet, aut temperamentum admittere. Subiicit & Philo proditorem & infidias in hoc crimine, seueriori animaduersione dignas. Qui propalam, inquit, & cominus aggrediuntur, vicunque caneri possunt: occulta autem infidia & veneficia, non animaduertuntur facile. Vnde lex Dei maleficam, veneficamve non patitur vel viuere vnum diem, sed statim ad supplicium deducit, & iure quoque clam delinquentes grauius, vt sceleriores, puniuntur, l. fin. de vii nupt. in P. non intelligitur, §. si quis palam, de iure fisci. Sic & crimen occultum est veneficium, l. cum fratrem, de iis quibus vt indign. & ibi Bald. in 1. not. quod habet proditorem, vt Baldus notat in l. nemo, in 2. colum. vers. simile est de veneficio, de sum. trin. ¶ Florus scribit, ¶ lib. 42. Epit. Liuus de veneficiis sub M. Aemilio principe Senatus quaesitum fuisse, & Publiam & Liciniam nobiles feminas, quæ vitos suos necasse insimulabantur, cognita causa, cum prator prædes vadesque dedissent, cognatorum decreto necatas fuisse. ¶ Galba ¶ Cæsar morte plures veneficas affectit, cum Locusta famosa, quæ in medicabile venenum præbuerat Agrippinæ, quo intra boletum condito, maritum Cæsarem Claudium necauit, vt auctor Dion Cassius lib. 60. & Xiphil. ex Dion. in Galba, & alii. ¶ Refert & Xiphilinus in Dom. tempore Domitiani, cepisse nonnullos, qui acibus oblitis veneno quos collibitum esse pungebant, quorum multi nec sentientes quidem moriebantur: ex quibus multi cum delati fuissent, vltimo supplicio affecti sunt, idque non solum Romæ, sed etiam per totum orbem terrarum factum esse. Et rursum id ipsum sub Commodo Cæsare factitatum, idem in Commodo. ¶ Idemque ¶ Galba Imperator tutorem, quod pupillum, cui substitutus erat, alieno necasset, quamuis ciuem Romanum, cruce affectit, Suetonius in Galba, cap. 9. ¶ Lex ¶ apud Platonem 12. de legibus, sic concepta Qui non ad mortem biominis, sed pecorum aut exanimum veneno vitur, siue etiam vt aliter, quam morte bestis noceat, si medicus sit, & venefici reu fuerit, in dicitu morte supplicium luat: si vero medicina ignarus, in dicitu, quid pati dare ve ipsum oportet statuatur. ¶ In ¶ Perlide, Alexan. ab Alexandro lib. 3. genial. diar. cap. 5. ex Plutar. in vita Artaxerx. venefici poena, vt in amplo lapide caput impingerent: rursum que alio super induo effringerent. ¶ Non ¶ referam hic leges Langobardorum, quandoquidem ille non morte, sed pecunia veneficia componebant, in leg. Lang. lib. 1. rit. de consilio mortis, l. 1. 2. & 3. liciti & cædes. Ex Caroli quinti Maximiliani Imperatoris constitutione, veneficus exurit, in constit. Car. V. de causis capit. art. 109. ¶ Philo ¶ Iudæus in specialibus legibus, poenam veneficorum eos quoque pati tradit, qui non leth. fera venena conficiunt, sed longos morbos & tabem inferentia. ¶ Ego ¶ autem maiore hos poena dignos puto veneficos, qui statim deleterio medicamento occidunt: moriendi qualitate considerata, quæ eo apertior, quo diutius ante exitum animæ, angit moriturum. Et in hoc, quod temperent venena, quæ morbo tabem perederint vitæ inducant, periculosissime veneno malum pedent: nam & in eo laudatur venenum a Plinio lib. 2. c. 63, quod mors citra in de veniat. Quin & inquit, venena, nostri misertam terram in suisiisse credi potest, ne in radio vita dire famis mors terra meritis altissima, lenta nos consumeret tabe, ne lacerum corpus abrupta dissoluerent, ne laquei torqueret poena præpostera, incluso spiritu cui quæretur exitus: ne in profundo quæ sita morte sepultura pabulo ferret, ne ferri cruciatibus scinderet corpus. Ita est miserta, genuit id, cuius facilis hauritus, illibato corpore, & cum toto sanguine exstingueretur, nullo labore sitientibus similis, &c. Tradit & alibi idem lib. 3. c. 1. aliquos per lib gemmis in annulis venena eludere, sicut Demofthenem summum oratorem Græciæ, annulosque mortis gratia habere. ¶ Dion ¶ Cassius lib. 31. hister. scribit, Cleopatram seipsum interemisse, ictu basilisci serpentis, vel inquit, secundum alios, acu, qua capitis crines ornat: qua venenata se interemit, vt absque dolore moreretur. Præsentissimum namque venenum est aspidis & basilisci, vt ait Claudius Aelianus lib. 2. de natur. animal. c. 6. quo etiam si baculus morsus fuerit, dominus baculi moritur: curatur tamen, vel exfectione, vel vitione mori membri. ¶ Sed ¶ quæstio vllis hinc oritur aliquibus, num ei, qui venenum parauit necandi causa, si aliquo modo effectum non potuit sortiri voluntas, poena imponenda mortis sit, Et putarem, & hos reos mortis esse: quia voluntas in hoc crimine perpenditur potius quam effectus, l. diuus, 1. 4. ad leg. Cor. de sicar. in P. cum similib. l. verum, & l. qui iniuria, de iniur. in P. Nec valde dissimilis est casus eius, qui cum telo occidendi causa ambulat, l. is qui cum telo, C. ad leg. Corn. de sicar. ab eo, qui venenum occidendi causa propinat. Et in criminibus grauioribus, voluntas morte vindicatur, si ea ad aliquem actum peruenierit, l. si quis non dicam, de episco. & cler. C. l. 1. C. de rap. l. presenti, de iis qui ad re. clef. confug. Inter grauiora autem hoc est. ¶ Cum ¶ enim crimina etiam capitalia morte præscribantur reorum, l. de fun. l. eo, de public. iudic. in P. l. libellorum, §. fin. de accusat. P. l. 1. & 2. si reus vel accus. mor. fuer. tamen hunc venefici reatum morte non extingui placuit, l. Lucius, de iure fisci. Et quanquam non fuerit perfectum crimen, quod pertinet ad eum, cui mors præparata fuit: tamen verum est eum, qui præparauerit, præparasse, nec per eum stetit, sed per aliud quodammodo factum, quod non debet reo prodesse, l. nihil interest, ad legem Iul. de adult. in P. l. 2. de condit. instit. Succurrit, quod reus legis Pompeie de patriciis, l. 1. §. fin. ad leg. Pomp. de patric. & ibi Bartol. id defendit, facit l. 1. de bis qui par. aut lib. occid. is quoque est, qui venenum emit, vt patri daret, etiam si non potuerit dare, sed conatus fuerit. Proinde & qui accitores in Arabia ponebant, qui hoc scelus mortem ingredientibus prædica minabatur, mortis poenam habebat: quamuis nullus adhuc offensus fuisset, l. sacularis, §. sunt, quædam, de ex. aordin. crim. lib. Cæsares quoque Valentin. Valens & Gratian. capitali supplicio iubent, l. si quis necandi, §. ad leg. Corn. de sicar. puniri eum, qui aggressus est placulum occidendi infantem. Porrigit quoque lex Pompeia de patriciis, l. si sciens crediore, ad leg. P. de patric. P. poenam

